

Leto XVIII. Stev. 193
DIREKTOR »BORBE«
VELJKO VLAHOVIČ
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
DUŠAN BLAGOJEVIČ
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
Leta izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska
PRAVICA

BORBA
GLASILO ZVEZE
KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVLJENA 5. OKTOBRA
1934 • MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK. OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
• OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
KOT »BORBA« ZA SLOVENIJO

SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA

Obeta se vrsta ukrepov za stabilizacijo trga kmetijskih pridelkov

Kaže, da se bo pocenilo tudi tekstilno blago

Beograd, 31. julija (AFP). Odbor za gospodarstvo Zveznega izvršnega sveta je na seji 30. in 31. t. m. obravnaval več tekočih vprašanj s področja gospodarstva. Največjo pozornost je posvetil proučevanju trga kmetijskih pridelkov in ukrepom, ki bi jih bilo treba storiti za njihov odkup in predelavo. Na seji so poudarjali, da bi bilo treba navajanje cen preprečiti tako, da bi podjetja organizirano nastopala na trgu. Poudarili so tudi vlogo trgovinske zbornice v preprečevanju spekulacij. Ti in drugi ukrepi, ki bodo storjeni, naj bi omogočili stabilizacijo cen kmetijskih pridelkov ter zaščitili pridelovalce in potrošnike pred spekulanti.

Specializirana odkupna podjetja
Sprejet je bil tudi sklep, da se lahko z odkupom volne, kož

in oljaric ukvarjajo izključno specializirana podjetja, ki izpolnjujejo določene pogoje. Ta sklep so sprejeli zato, ker so zadnje čase trgovalci s temi pridelki številni nakupovalci, ki so navijali njihove cene.

Da bi se mlini pripravili na novo mleto ter opravili potrebna popravila, je bilo na seji sklenjeno dati mlinskim podjetjem na razpolago celotno za letošnje leto predvideno akumulacijo. Odbor je tudi opozoril na potrebo, da v prihodnjih nekaj letih posvetimo čim večjo pozornost obnovi in rekonstrukciji mlinov in da je za to nujno zagotoviti potrebna sredstva.

Odbor za gospodarstvo je sprejel tudi sklep, da bomo v planih prihodnjih let posvetili posebno pozornost graditvi hladilnic v važnejših gospodarskih središčih ter graditvi hladilnikov in hladilnic v trgovinskih pod-

jetjih. Določena je bila tudi višina davčne akontacije, ki naj jo kmetje plačajo za četrto četrletje letošnjega leta. Na seji so proučili tudi osnutek uredbe o prisilnem izterjavanju davkov. Z njo bo dopolnjen dosednji sistem organizacije pobiranja davkov.

Stopnje akumulacije tekstilne industrije bodo znižane

Po podrobni proučitvi je odbor sprejel sklep o znižanju stopnje akumulacije in skladov podjetjem tekstilne industrije. Z znižanjem stopnje naj se omogoči pocenitev tekstilij. Odstotek znižanja stopnje naj bi pristojni zvezi in republiški organi po potrebnih gospodarskih proračunih čimprej določili. Odbor je republiškim izvršnim svetom tudi priporočil, naj ukrepejo vse potrebno, da se tam, kjer možnosti to dopuščajo, električna

energija poceni. Proučili so tudi vprašanje cen premoga. V odboru za gospodarstvo poudarjajo, da znižanje stopenj akumulacije in skladov ni vplivalo na trg. Zato so sklenili proučiti razlog, zakaj se premog ni ustrezno pocenil.

Neekonomično trošenje kreditov

Med drugim je odbor sprejel tudi sklep, da se podjetjem v poskusnem obratovanju dovoljujejo krediti po nižji obrestni meri, da bi se jim omogočilo čim boljše delo. Na seji so proučili tudi vprašanje uporabe kratkoročnih kreditov. Ker so podjetja, zlasti trgovinska, te kredite neracionalno in neekonomično uporabljala, so na seji sprejeli sklep o ukrepih, ki bi omogočili njihovo enakomerno in ekonomično uporabo.

Na seji odbora so končno obravnavali dosedanje delo komisij za cenitev osnovnih sredstev. Ugotovili so, da posamezni ljudski odbori in podjetja ne razumejo važnosti te akcije, od katere pravilne izpolnitve je v marsičem odvisen tudi prehod na novi režim osnovnih sredstev, ki ga predvidevajo uredbe s področja gospodarskega sistema. Sklenili so, naj centralna in republiške komisije za popis sredstev ukrepejo vse potrebno, da bo ta akcija pravočasno končana.

Predsednik republike
čestital švicarskemu
federalnemu svetu

Beograd, 31. julija (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal švicarskemu federalnemu svetu tole brzojavko:

»V hipu, ko švicarska konfederacija proslavlja svoj narodni praznik, pošiljam švicarskemu federalnemu svetu v imenu jugoslovanskih narodov in v svojem imenu najiskrenejše čestitke in želje za srečo in blaginjo švicarskih narodov.«

Moskva in avstrijska državna pogodba

Sovjetske note Avstriji, ZDA, Veliki Britaniji in Franciji, s katerimi Kremelj zavrača tako imenovani »skrajšani osnutek« pogodbe

Moskva, 31. julija. Tass poroča, da je sovjetsko zunanje ministrstvo poslalo avstrijskemu veleposlaniku v Moskvi odgovor na avstrijsko noto z dne 30. junija o državni pogodbi z Avstrijo. Sovjetsko zunanje ministrstvo ugodno sprejema soglasnost avstrijske vlade, naj bi se o državni pogodbi pogajali po diplomatski poti. Sovjetska vlada pa zavrača možnost, naj bi se pogajanja začela na temelju »skrajšane pogodbe«, poudarjajoč, da je bila le-ta sestavljena brez udeležbe Sovjetske zveze.

Sovjetska vlada zavrača v svoji noti odgovornost na Avstrijo, da je v sporazumu z vlado ZDA, Velike Britanije in Francije »skrajšano pogodbo« povzročila odgoditev sklenitve državne pogodbe in zahteva, naj obvesti, ali še zmeraj podpira osnutek »skrajšane pogodbe«, poudarjajoč, da bo avstrijski odgovor zelo pomemben za nadaljnja pogajanja o avstrijski pogodbi.

Pariz, 31. julija (AFP). Sovjetska vlada je včeraj odgovorila na note zahodnih sil z dne 11. junija t. l. glede avstrijske državne pogodbe. V identičnih notah vladam ZDA, Velike Britanije in Francije ugotavlja sovjetska vlada, da tri zahodne sile vztrajajo pri predlogu »skrajšane pogodbe«, ki so jo predlagale že 13. marca 1952. Sovjetska vlada pa sodi, da ta osnutek ni v skladu s sklepi štirih sil v Potsdamskem sporazumu glede Avstrije. S tem v zvezi pristavlja Sovjetska nota, da so osnutek »skrajšane pogodbe« pregledale vlade treh zahodnih sil brez sodelovanja predstavnikov Sovjetske zveze, z namenom, da bi z njim za-

menjale osnutek državne pogodbe, katerih temeljne določbe so štiri sile sprejele.

Sovjetska vlada nadalje poudarja, da je v svojih notah z dne 14. avgusta in 27. septembra 1952 in 27. januarja 1953 izrazila pripravljenost, da končno sestavi osnutek državne pogodbe z Avstrijo. Zdaj ponovno vprašuje, ali so vlade treh zahodnih sil pripravljene umakniti

Včeraj se je v Kranju začel Gorenjski sejem. Lepe slovesnosti ob začetku sta se udeležila člana Izvršnega sveta LRS Tone Fajfar in France Popit, zbralo pa se je tudi večje število gospodarskih in političnih voditeljev iz vse Gorenjske. Sejem, skoraj pravi velesejem, je zelo pester in zelo nazorno prikazuje ves gospodarski razvoj Gorenjske

„Komunist mora s čvrsto hrbtenico braniti koristi skupnosti“

Tovariš Miha Marinko med komunisti Tovarne avtomobilov v Mariboru

V četrtek je okoli 300 komunistov Tovarne avtomobilov v Mariboru dobrih pet ur razpravljalo o pismu Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije. Konferenca sta se udeležila tudi sekretar CK ZKS tov. Miha Marinko ter organizacijski sekretar Maribora tov. Ivan Gorjup. Uvodoma je govoril sekretar tovarniškega komiteja tov. Srečko Jezovnik, ki je poudaril, da so komunisti tovarne predelali pismo na sestankih osnovnih organizacij. Med drugim je ugotovil, da so se zaradi odtujenosti komunistov izrodili javni sestanki. Nekateri komunisti čisto zastojajo za dogodki. Tako niso dovolj reagirali na pojave klerikalizma, premalo so pojasnjevali notranje gospodarske ukrepe v podjetju. Delavsko upravljanje so mnogi razumeli tako, da je gibalno proizvodnje le denar, ne da bi videli tudi vsebino. Organizacija tudi ni bila dovolj budna do prikritih sovražnikov v podjetju.

Burno pozdravljen se je v razpravi oglasil tudi tovariš Marinko, ki je govoril o pomenu pisma CK ZKS in o slabostih komunistov. Med drugim je dejal, da se moramo dokončno otresti nekdanjih slabosti, če hočemo biti kos socialističnemu upravljanju v celotnem družbenem življenju, uveljavljati se bomo morali le le z znanjem. Dolžnost komunistov je, preprečevati ljudi, ki se negativno uveljavljajo v demokraciji, ko na primer nasedajo bivšim lastnikom podjetij, tovarn in drugim. Treba je, da dobimo borben, političen refleks. Tudi šofer, ki nima refleksa, bo izgubil razsodnost na cesti. Komunist naj tako reagira ter se upre negativnim pojavom. Uspesabljati je treba organizacije, da bodo ostro in učinkovito reagirale na vse pojave.

Dosti je pojavov, ko so delavski sveti sklenili, kar je dobro. Toda ker ni bilo še popularno, so se temu izognili in niso dovolj pojasnili tega sklepa delovnemu kolektivu. Komunist, ki nima dovolj zavesti za izgradnjo socializma in je rajši tihi, je slab komunist. S čvrsto hrbtenico mora znati braniti koristi skupnosti.

Tovariš Marinko je v nadaljevanju svojega govora opozoril na škodljivost delitve viškov plač v posameznih podjetjih. Dotaknil se je tudi kmetijske proizvodnje. V kmetijstvu smo imeli pojave, ko so kmetje začeli zanemarjati proizvodnjo. Da bi obvarovali gozdove pred uničenjem, smo morali sprejeti zakon o sečnji lesa. Dalje je tovariš Marinko opozoril, da je namen uredbe o obdavčenju viška fonda plač, da delavski sveti dajejo viške za stanovanjski fond in za izboljšanje proizvodnje. Interes posameznika se sklada z družbenim interesom. Dostikrat so se tudi stari komunisti na odgovornih mestih popolnoma ekonomizirali in gledali na gospodarstvo s tendenčnih vidikov. Ko so tako gledali, so nehali biti komunisti, saj to škoduje socialistični družbi.

Na konferenci so komunisti Tovarne avtomobilov sprejeli tudi vrsto sklepov, ki jim bodo napotilo pri njihovem nadaljevanju dela.

Italijanski brezposelni
delavci pribežali
v Jugoslavijo

Jugopress je zvedel, da je 23. julija pribežalo z motornim čolnom iz Benetk v Rovinj skupina štirih italijanskih državljanov, in sicer Culeppij, Pietro, Maludza Giovanni, Maludza Luberj ter Maludza Martello, ki so izjavili jugoslovanskim oblastem, da so prišli v našo državo iskat dela.

Razen te skupine sta se jugoslovanskim oblastem na področju Gorice prijavila tudi italijanska delavca Ambila Michelo in Michuchi Aldo iz Vidma. Tudi ta dva sta izjavila, da sta zbežala v Jugoslavijo, ker v Italiji nista mogla dobiti nobenega dela.

Einaudi zaključil
posvetovanja

Rim, 31. julija (AFP). Predsednik italijanske republike Luigi Einaudi je danes končal posvetovanja s političnimi osebnostmi zaradi nove vladne krize.

Delo treh vojaških komisij v Pan Mun Jomu

Pan Mun Jom, 31. julija (AFP). Davi je imela mešana vojaška komisija četrto sejo. Razen te seje, ki se je začela ob 11. bodo tudi drugi sestanki raznih skupin te komisije. Ena izmed teh skupin bo pregledala možnosti za olajšanje dela članov nevtralne komisije, druga skupina bo obravnavala vprašanje vojaških ujetnikov, tretja skupina pa se bo razgovarjala o mejah demilitarizirane cone.

Na davišnjem sestanku vojaške komisije za premirje so se kitajsko-severnokorejski predstavniki pritožili, da so sile Združenega poveljstva ponovno dvakrat kršile premirje. Glavni delegat Združenega poveljstva v tej komisiji general Bryan je izjavil,

da se ta žalitev nanaša na prelete letal nad demilitarizirano cono.

Odkar so bile sovražnosti prekinjene, so kitajsko-severnokorejski predstavniki obtožili sile Združenega poveljstva za dva najst kršitev sporazuma o premirju. General Bryan je izjavil, da bo Združeno poveljstvo raziskalo vsako izmed teh obtožb.

Na davišnji seji so dosegli sporazum, da bo civilna policija prišla v demilitarizirano cono 36 ur za tem, ko bodo dokončno določili demarkacijsko črto. Razen tega je predstavnik Združenega poveljstva nasprotni stranki sporočil, da nameravajo zgraditi vzletišče za lahka letala v bližini sedeža komisije za premirje.

Okrog 300 severnokorejskih delavcev je davi začelo graditi sprejemališče za kitajske in severnokorejske vojake, ki se vračajo iz ujetništva. To bo velika baraka, oddaljena 600 m od sedeža komisije za premirje. Skoraj popolnoma so že opremili šotore, v katere bodo nastanili vojake Združenega poveljstva, ki se vračajo iz ujetništva.

KITAJSKA POMOČ

Pekinski list »People's Daily« piše o pomoči, ki jo je Kitajska med korejsko vojno nudila severni Koreji. List zatrjuje, da so severnokorejskim borcev poslali nad dva milijona paketov. Iz skladov, ki so jih zbrali z zbiralnimi akcijami, pa so Severni Koreji poslali pomoč v vrednosti, ki ustreza 5710 lovskim letalom. Na koncu podarjajo, da je 1. maja 1951 nad 230 milijonov Kitajcev protesti-

Danes pride Bevan
v Beograd

Danes popoldne bo z letalom angleške družbe »Eagle Aviation« prispel v Beograd Aneurin Bevan, ki bo v Jugoslaviji ostal nekaj dni kot gost Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije.

Z istim letalom bo v Beograd prispelo tudi 20 otrok britanskih padlih borcev v tej vojni, ki bodo letovali v Jugoslaviji kot gostje predsednika republike. V Beogradu bodo ostali danes in jutri, nato pa bodo odpotovali v Dubrovnik. 28. avgusta jih bo predsednik republike sprejel na Brinju.

Dve italijanski ribiški ladji
zaplenjeni

Jugoslovanske oblasti so zaplenile v noči med 28. in 29. julijem italijanski ribiški ladji »Leonila Madre« in »Cinilli Cesare« zaradi nedovoljenega ribarjenja v jugoslovanskih vodah.

Neuspeh šovinistične gonje na Koroškem

Koroški Slovenci so zadovoljno ugotovili, da so socialistični krogi na Koroškem obsodili protijugoslovanski kampanjo klerikalno-šovinističnih listov »Kleine Zeitung« in »Volkszeitung«.

Cepprav je varnostna direkcija v Celovcu demantirala zlonamerne vesti o zločinih, ki so jih baje zagrešili partizani na Koroškem, sta omenjena lista še nadalje objavljala laži in klevete proti koroškim Slovincem in narodnoosvobodilni borbi jugoslovanskih narodov. V zvezi s tem je list koroških socialistov »Neue Zeit«, ki izhaja v Celovcu, objavil članek pod naslovom »Čemu tolikšen hrup«, v katerem poudarja, da ni del koroškega tiska prizadeva, da bi v južni Koroški ustvarili stanje negotovosti in povzročili nacionalistično sovraštvo med Slovinci in Avstrijci, ki pa delavsko žele v miru živeti.

Nekateri krogi Ljudske stranke in Zveze neodvisnih v kateri so vključeni vsi bivši nacisti, so se gojijo o dozdnevni zločinah za to gojijo o dobrih osmih letih in to prav v času, ko je bil objavljen spisek jugoslovanskega državnega zunanega ministra za zadeve Koče Repovča v avstrijski prestolnici. Hkrati ugotavljajo v slovenskih krogih na Koroškem, da je protizkus šovinističnega tiska očitno razvil prijateljskih odnosov med Jugoslavijo in Avstrijo do nekega neuspeha, zlasti zato, ker koroški Slovenci takim provokacijam niso nasledili. Ta brezobzirna gonja je naletela na odpor ne le v socialistični stranki, temveč tudi v tistih krogih, ki niso v današnji, ki na razvoj stikov med Jugoslavijo gledajo bolj daljnogledno.

(Jugopress)

Pisma uradništok

POSLOVANJU

dobi potrebnega materiala, ne bo moglo končati del do oktobra preteklega leta. Po prvotnem proračunu je bilo določeno za investicije 11 milijonov 263 tisoč dinarjev, ne da bi bili računani stroški za opremo in instalacije. Ker podjetje še ni bilo registrirano, ni moglo dobiti kredita in ker so p.oračun presegli, je sedaj še precej neplačanih računov. MLO jih je zahteval od njih, dalje predlog za direktorja in da se končno ustanovi podjetje.

Za Turist hotel je bilo 1951. leta odobrenih 36 milijonov dinarjev. Ker

RAZPRAVA V BRITANSKEM PARLAMENTU RAZKRIJA NESOGLASJA Z ZDA

PROPAGANDNE NAKANE OKROG NEMCIJE

„OZN je družina narodov, ne pa protikomunistična zveza“

je izjavil Churchillov namestnik Butler

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

London, 31. jul. Ta sredo bo prišla v sodobno zgodovino Zgornje zbornice kot pomembni dan. Že dolgo niso bile navadno prazne galerije Zgornjega doma tako polne domačinov in tujih novinarjev in občinstva (ki je bilo tudi tokrat plemstvo). Lord Salisbury je po vrnitvi iz Washingtona predložil svoje sporočilo Zgornjemu domu, ki je tako, zahvaljujoč dejstvu, da Edenov namestnik ni izvoljenec ljudstva, dobil prednost pred Spodnjim domom. »Manchester Guardian« je opisal slovesno vzdušje Zgornjega doma, pri čemer je trpko pripomnil, da so se »njihova lordstva, zavedajoč se pomena, ki ga je dobil njihov dom, obupno trudila, da ne bi zaspala«. Pri tem je mnogo pripomogel lord Salisbury, tigar izredno temperamentalni govor je viharno pozdravila znatna konservativna večina.

SALISBURYJEVA OBRAMBA

Salisbury se je v bistvu branil pred obtožbami opozicije, da je v

Anglo-egiptovski razgovori o Suez

Kairo, 31. julija (Reuter). Tu so objavili skupno angloegiptovski sporočilo, ki pravi, da se britanski in egiptovski predstavniki neuradno razgovarjajo o Sueskem prekopu in vojaških oporiščah na tem področju. Možnosti za sporazum med obema državama bodo najprej raziskali po tej poti in šele nato nadaljevali prekinjena pogajanja.

Poročilo o teh razgovorih so objavili po večerji v pakistanskem veleposlaništvu, katere so se udeležili britanski general Robertson, bivši vrhovni poveljnik britanskih sil na Bližnjem vzhodu, britanski odpravnik poslov v Kairu Hanckey in člani egiptovske delegacije pri anglo-egiptovskih pogajanjih v Suez.

Knjiga o delavskem samoupravljanju v burmanskih

V Burmi je nedavno izšla knjiga o delavskem samoupravljanju v petdesetih letih, ki vsebuje govore тов. Tita o tem vprašanju. Na burmanski jezik je knjigo prevedel lastnik in urednik lista »Peng Lon Kio« Aung Thein, ki bo kmalu obiskal našo državo.

Razdelitev ameriške pomoči tujini v znesku 4,5 milijarde dolarjev

Washington, 31. jul. (UP) Mešana komisija Senata in Predstavnika doma je danes odobrila kredite v višini 4,5 milijarde dolarjev za vojaško in gospodarsko pomoč inozemstvu za obdobje 1953—1954. To je kompromisna vsota med dvema različnima predlogoma, ki sta ju prej izglasovala Predstavniki doma in Senat in je za 600 milijonov dolarjev manjša od prvotnega višinega predloga. V vsoto 4,5 milijard dolarjev je treba priložiti tudi neuporabljene kredite, ki jih je Kongres izglasoval že v prejšnjih letih (2,1 milijarde dolarjev). Dejanska vrednost pomoči, ki jo bodo dali na razpolago, bo torej znašala 6,6 milijarde dolarjev. Mešana komisija pa je sklenila, da bo umaknila 60 milijonov iz sredstev za vojaško pomoč Evropi, ki so jih v prejšnjih letih odobrili, pa še ne uporablili.

Kredite, ki so jih danes odobrili, so razporedili takole: Za vojaško pomoč Evropi milijardo 816 milijonov dolarjev, to je toliko kolikor je odobrili Predstavniki doma in za 312 milijonov manj, kot je zahtevala vlada. Za gospodarsko pomoč so odobrili 220 milijonov dolarjev, kar je za 48 milijonov dolarjev manj, kot je zahtevala vlada. Za industrijsko proizvodnjo v Franciji in Veliki Britaniji so predvideli 85 milijonov dolarjev, za posebno orožje pa 50 milijonov dolarjev. Za Bližnji vzhod in Afriko so odobrili vojaško pomoč 270 milijonov dolarjev in tehnično pomoč okrog 33 milijonov dolarjev. Za posebno gospodarsko pomoč Arabskim državam, Izraelu in Iranu so določili 135 milijonov dolarjev. Razen tega so za razvoj osnovnih virov surovin odobrili 19 milijonov dolarjev. Posebna gospodarska pomoč za odvisne prekomorske pokrajine znaša 12 milijonov dolarjev.

Za Azijo in Pacifiško področje so odobrili vojaško pomoč 1 milijardo 35 milijonov dolarjev, za tehnično pomoč v tem delu sveta pa 51 milijonov dolarjev. Gospodarska pomoč Formozu in Indo-

Washingtonu zagovarjal Churchillovo zamisel o razgovorih voditeljev štirih velesil. Pri roki je imel precej prepričljiv argument. Ko je navedel Churchilla, ki mu je izjavil, da v teh okoliščinah niso mogli več storiti, ni pozabil pri tem uporabiti tudi svojega osebnega argumenta. Bil sem, je dejal, za razgovore z Rusi tudi takrat, ko opozicija ni razmišljala o tem. Na drugi strani, če so to bila nesoglasja z mojimi kolegi v Washingtonu, so bila zato, ker sem bil zagovornik Churchillove zamisli. Če sem privolil v sestanek zunanjih ministrov, kar ni idealna rešitev, sem to storil za voljo tega, ker sem moral pristati na ta sestanek, ki smo ga predlagali Rusom, ali pa se odpovedati slehernemu sestanku sploh.

Laburistični in deloma tudi liberalni tisk sta sprejela to izjavo kot dokaz, da Salisbury ni dorasel nalogi, zagovarjati tako velik in pomemben predlog, da je sprejel diktat Dullesa in Bidaulta, ki zavirata sklicanje sestanka štirih. Takšno razlago Salisburyjeve vloge v Washingtonu je težko razčleniti, saj sloni na subjektivnem momentu, da Salisbury noče tega sestanka. Toda ta razlaga dovoljuje, da lahko vidimo, kako si opozicija prizadeva dokazati, da je ortodokсни nosilec in tolmač Churchillove zunanje politike.

ZA BUTLERJA JE BILO TEŽE

Medtem ko je imel Salisbury razmeroma lahko delo, da se je v družinskem vzdušju Zgornjega doma sporazumel z laburističnim lordom Hendersonom, je bil Butler v Spodnjem domu izpostavljen napadom laburističnih poslancev, ki so radovedno hoteli zvedeti, kakšno je vladno stališče do sprejema Kitajske v OZN sedaj, ko je premirje na Koreji podpisano. Dullesove izjave, da ZDA ne bodo videli kitajskega predstavnika v OZN niti ne za ceno uporabe veta, in da se bodo umaknile s politične konference, če v treh mesecih ne bo rešeno vprašanje združitve Koreje, niso sprejeli v Londonu z odobravanjem.

Toda medtem ko so laburisti vseh otenjenov odkrito nastopili proti silno ostremu stališču zunanjega ministra ZDA, pri čemer so se rogali diplomaciji, ki stavlja ultimato, da v vladnih krogih, kjer so prav tako nerazpoloženi, ki določa 84 milijonov dolarjev. Posebna gospodarska pomoč Indiji in Pakistanu bo znašala 75 milijonov dolarjev. Ameriške republike bodo dobile vojaško pomoč 15 milijonov dolarjev in tehnično pomoč 22 milijonov dolarjev. Za dokončno sprejetje teh kreditov je potrebno, da jih odobri Predstavniki doma in Senat, toda ta odobritev je navadno le še formalnost.

VELIKA BRITANIJA

Atomski poizkusi

London, 31. julija (Reuter). Britanski minister za preskrbo Duncan Sandys je izjavil v Spodnjem domu, da bodo imeli v oktobru letos v avstralski puščavi nove poizkuse z atomskim orožjem. Vodil jih bo britanski znanstvenik sir William Penney, pomagala pa mu bo skupina britanskih in avstralskih strokovnjakov.

Laburistični narodni poslanec Robens je vprašal, ali je vlada kaj ukrenila, da bi upostavila menjavo obvestil s področja atomske energije z ZDA. Sandys je odgovoril, da se ZDA popolnoma zavedajo, da je kitajska vlada pripravljena na popolno in iskreno izmenjavo obvestil. Dodal je, da se v ZDA vse bolj zavedajo, da lahko Velika Britanija vedno več nudi v okviru te menjave.

Morissonova kandidatura

London, 31. julija (Tanjug). Izvršni odbor Nacionalnega sveta rudarskih delavcev je včeraj sklenil, da bo podprl kandidaturu Herberta Morissona za blaginjska laburistične stranke namesto Arthura Greenwooda. Sestanek tega odbora je bil sklican na zahtevo škotskih članov, ki niso bili zadovoljni s prejšnjim sklepom letne konference rudarskih sindikatov, da bodo podprli Morissonovo kandidaturu.

Doslej je večina sindikalnih zvez opredelila v prid te kandidature in Morisson ima znatne možnosti, da bo izvoljen na ta položaj. Arthur Greenwood je bil strankin blaginjski od 1943. leta.

Za boljše zvezo z evropsko obrambno skupnostjo

Pariz, 31. julija (Tanjug). Vmesni odbor evropske obrambne skupnosti proučuje še delj časa nedavne predloge Velike Britanije, naj bi bili vzpostavljeni kar najbolj tesni

spričo takega brezkompromisnega protikitajskega stališča, ni nihče javno reagiral.

Laburisti so skušali stvar razčistiti in so zastavili Butlerju tole vprašanje: »Kakšno je vladno stališče glede na sprejetje Kitajske v OZN?« Butler se je hotel izmakniti: »Vprašanje priznanja kitajske vlade je predmet proučevanja politične konference, ki bo odločala o nadaljnjih usodi Koreje. Vlada bo medtem določila svoje stališče.«

»Kakšno stališče bo vlada zavzela na tej konferenci?« je opozicija pritisnila Butlerja ob zid. »To je bilo sklenjeno na politični konferenci,« je odgovoril hladno g. Butler.

BUTLER SE NE STRINJA Z DULLESOM

Ko se je obrnil na Attleeja, s katerim se je strinjal, je Butler odgovoril Dullesu in mu sporočil, da je britansko stališče v nasprotju s tistim ki ga je formuliral kot ameriškega. Britanska politika se opira na Združene narode in Ustanovno listino. In takšnega opredeljenega stališča vlade, ki ga je opozicija pozdravila, je Butler prišel do končnega sklepa glede nadaljnje usode Koreje in sprejetja Kitajske v OZN. Potlična konferenca, katere udeleženci bodo določili zasedanje OZN v avgustu, bo imela nalogo reševati vprašanje združitve Koreje in njene varnosti v duhu Ustanovne listine OZN. Kar pa zadeva Kitajsko, ni to pristojnost politične konference, pač pa izključno OZN. »Združeni narodi pa so, kakor mi sodimo, družina narodov in ne protikomunistična zveza,« je poudaril Butler ob enodušnem odobravanju parlamenta.

Ko je obravnaval Dullesov ultimato, da bodo ZDA uporabile veto glede sprejema Kitajske v OZN, in da bodo v primeru, da bi komunisti »zavlačili pogajanja, zapustile ZDA politično konferenco,« je Butler poudaril, da je britanska vlada dobila iz Washingtona nadaljnja pojasnila o Dullesovem stališču, ki dajejo nekoliko boljše podobo. Toda, je dejal Butler, ko rešujemo vprašanje položaja na Daljnem vzhodu, si moramo venomer prizadevati, da bi našli možnosti za rešitev zapletenih vprašanj, kot sta združitve Koreje ali sprejetje Kitajske v OZN. Tu ni mogoče postaviti nobenih rokov. Tu ni mogoče kar čez noč najti rešitve, marveč je treba potrpežljivo in nenehno zahtevati. S tem je Butler določil, da bi uporabili v OZN in na politični konferenci staro preizkušeno metodo, ki je že dolgo temelj britanske politike.

S to pomembno izjavo, ki jo je opozicija pozdravila, je bilo zaključeno zasedanje parlamenta, ki bo razpuščeno do oktobra.

Bogdan Pesić

Z VSEH STRANI SVETA

IRSKA

Zarota prepovedane organizacije

London, 31. julija (AFP). Irške oblasti so obvestile Veliko Britanijo, da so odkrile veliko omrežje za pošiljanje orožja iz Velike Britanije na Irsko. To omrežje so organizirali člani prepovedane organizacije »Irski republikanski vojska«, da bi si olajšali izpolnitev svojih teženj po izgonu britanskih enot iz Severne Irske. Poročajo, da je policija v Belfastu in Londonu derjtu v pripravnosti in da temeljito raziskuje, da bi tako ujela osebe, ki so pošiljale orožje.

SOVJETSKA ZVEZA

Ostavka sodnika SZ pri Mednarodnem sodišču

Haag, 31. jul. (Reuter). Sovjetski sodnik, član Mednarodnega sodišča Sergej Golunski, ki se trenutno mudi v Moskvi, je obvestil Mednarodno sodišče, da iz zdravstvenih razlogov odstopa. V pismu, ki ga je poslal mednarodnemu sodišču prav tako je njegovo zdravstveno stanje slabo že pred dvema letoma, da pa se mu je sedaj tako poslabšalo, da so mu zdravniki prepovedali, vrniti se v Haag.

Protestna nota vladi ZDA

Pariz, 31. julija (AFP). Sovjetska vlada je v noti, ki jo je včeraj izročila ameriškem veleposlaniku v Moskvi, protestirala proti temu, da je neko ameriško vojni letalo krožilo nad sovjetskimi ozemljem. Sovjetska nota pravi, da je ameriški štirimotor-

Politični boj z mlekom in maslom v Berlinu

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Berlin, 31. julija. Maslo, mast, mleko in moka niso tukaj le živila, temveč politični proizvodi prvega reda in glavno orožje v političnem in propagandnem boju za Nemčijo v zadnjih desetih dneh.

Ce berete katerikoli časopis ali poslušate radijske oddaje, boste opazili, da posvečajo pošiljkam in razdelitvi živil največjo pozornost; v Zahodni Nemčiji posvečajo pozornost ameriški pomoči, v Vzhodni Nemčiji pa pomoči iz Sovjetske zveze.

Vzhodnonemški tisk omenja na prvih straneh vsako pošiljko iz Sovjetske zveze, Madžarske, Romunije, Poljske, Češkoslovaške in Bolgarije (Enver Hodža se še ni pojavil). Po uradnem poročilu so pošiljke živeža in surovin iz Sovjetske zveze letos povečali na 1,1 milijarde rubljev. Povečanje je prišlo takoj po junijski vstaji. Preložili so tudi plačilo reparacij.

V sovjetski okupacijski coni imenujejo ameriško pomoč prebivalstvu Vzhodne Nemčije »beraško«, »izzivalno«, »poskus Adenauerja in Američanov, da bi kupili Nemce za pol kile masla in podobno«. Pri tem poudarjajo, da v vzhodnem Berlinu životari 350.000 brezposelnih in prav toliko upokoencev.

V zahodnonemškem tisku se ponavlja isti motiv, toda s popolnoma drugačnim napevom. Radijske postaje vsako uro od dajajo nasvete prebivalstvu sovjetske okupacijske cone, kdaj in kje lahko prejmejo svoj zavitek. Objavljajo tudi vsak poziv izkust obmejnih straž, ki hočejo ovirati tiste, ki se s paketi vračajo domov (posameznik lahko prejme pakete za več oseb). Do

Robert Taft umrl

New York, 31. julija (AFP). Po daljši bolezni je danes umrl Robert Taft, republikanski senator iz Ohia in vodja republikanske skupine v ameriškem senatu. Umrl je v neki newyorški bolnišnici, kjer je bil nekaj tednov

na zdravljenju raka. Zaradi Taftove smrti imajo republikanci v senatu trenutno eno mesto manj kot demokrati.

Guverner države Ohio Frank Lausche je danes izjavil, da ne bo imenoval Taftovega naslednika v senatu, dokler traja sedanje zasedanje kongresa. Taftov mandat bo potekel 1. januarja 1957.

TRŽAŠKA KRONIKA

Vedno odločnejši protesti zaradi novih davkov

Trst, 31. julija (Tanjug). Združenje trgovcev z živil je izrazilo solidarnost z ostalimi tržaškimi majhnimi trgovci, ki so sprožili široko protestno akcijo proti odločitvi tržaškega občinskega sveta, da se uvedejo posebni davki na predmete široke potrošnje. Združenje je pozvalo svoje člane, naj kar najbolj skrajšo uporabo električne energije. Tako bodo od nočoj — deset dni po začetku akcije trža-

skih trgovcev — tržaške ulice razsvetljene večidel le z uličnimi svetilkami, ker bodo trgovci protestirali proti občinskim pristojbinam s tem, da bodo ugasilili svoje svetilke in neonske reklame takoj potem, ko bodo zaprli svoje trgovine. Z njihovo akcijo so bili poprej solidarni tudi lastniki barov in gostiln.

V pozivu svojim članom je združenje trgovcev z živil poudarilo, da sta nenehni in čedalje hujši davčni pritisk ter uvedba občinskih pristojbin — čedalje hujše breme za že itak hudo prizadete majhne trgovce. Trgovce z živil so prav tako pozvali, naj tudi v prihodnje izpolnjujejo vse sklepe, ki jih bo izdalo Združenje majhnih trgovcev.

Neodvisni »Corriere de Trieste« komentira nezadovoljstvo in demonstracije Tržčanov zaradi uvedbe novih občinskih pristojbin, pri čemer poudarja, da so se temu uprli tudi trgovci in podjetniki, se pravi, prav tisti, ki so pri poslednjih volitvah v Trstu glasovali za stranke demokrščaškega bloka.

Poljski notranji minister odstavljen?

Jugopress je iz zanesljivih virov izvedel, da so v zadnjem času opazili v Varšavi, da se v javnem življenju ne udeležuje več Stanislaw Ratkiewicz, vodja poljske varnostne službe in minister notranjih zadev. Ratkiewicz se ni udeležil proslav poljskega narodnega praznika, ki so se ga udeležili vsi najvišji državni in partijski funkcionarji z Boleslavom Beirutom na čelu.

Ratkiewiczovo izginotje razlaga v poljskem glavnem mestu kot začetek njegove likvidacije in povezujejo z Bertinjo odstavitvijo ter izpremembami, do katerih je prišlo v zadnjem času v posameznih državah sovjetskega bloka. Ratkiewicz je bil od 1944 vodja poljske varnostne službe.

Obsedno stanje 20 km od Tel Aviva

Tel Aviv, 31. julija (AFP). Arabsko vas Tirez na izraelskem ozemlju 20 km severozahodno od Tel Aviva so obkolile vojaške čete in razglasile obsedno stanje. Po hišah oblasti preiskujejo in iščejo skrito orožje. Predstavniki izraelske armade je izjavil, da so te ukrepe ukrenili za to, ker so pred dvema dnevnoma streljali iz avtomatskega orožja na izraelsko vojaško letalo, ko je letelo nad Tirezom.

Povečanje nacionalnega dolga

Washington, 31. julija (Reuter). Predsednik ZDA Eisenhower sinoči je zahteval od Kongresa, naj odobri povečanje nacionalnega dolga od 275 milijard na 290 milijard dolarjev. Danes se bo sešel finančni odbor

100.000 ljudi prihaja v zahodni Berlin, pogosto celo s poljske meje ali z obal Severnega morja. Akcijo ameriške pomoči prebivalstvu Vzhodne Nemčije vodijo z geslom »Nemci Nemcem«.

Začel se je tako vroč politični in propagandni boj, da so vsa druga vprašanja trenutno stopila v ozadje. Kanceler Adenauer je pred tremi dnevi opisal razdelitev pomoči in povedal, koliko je še možno pričakovati iz ZDA.

Iz vzhodnega dela gredo dnevno velike skupine ljudi v zahodni Berlin

Predvčerajšnjim so Američani

litična zahteva ne glede na to, da so koncepcije te združitve diametralno nasprotni, pač glede na politično usmerjenost posameznikov. Člani stavkovnih komitejev v junijski vstaji in mnogi delavci iz sovjetske okupacijske cone, s katerimi sem se razgovarjal, ostro kritizirajo sovjetsko politiko. Odkrito so se ji uprli, ne bi pa sprejeli ukinitve nacionalizacije in vrnitev k prejšnjim kapitalističnim posestniškim odnosom. Na Zahodu pa si nekateri združenje Nemčije prav tako predstavljajo. Večinoma vam bodo rekli, da je ta nenavadna naglica, da bi dokazali prijateljstvo prebivalstvu Vzhodne Nemčije in mu pomagali, dejansko le velik propagandni boj z maslom in konzervami, kar je privedlo do pomanjkanja.

Politični opazovalci v Berlinu poudarjajo, da se je propagandni boj za Nemčijo razvnel zlasti po junijski vstaji. Vsaka stran ima

Istega dne je v narodni skupščini predsednik pankowske vlade Otto Grotewohl izjavil: »Nočemo pomoči, ki je vezana na pogoje. Takih darov nočemo, pripravljeni pa smo v ZDA kupiti živila za 15 milijonov dolarjev (toliko znaša ameriška pomoč prebivalstvu Vzhodne Nemčije), ali pa še za večjo vsoto, toda le pod pogojem enakopravnosti. Odgovor na to našo ponudbo bo odkril prave namere ameriške vlade.« Grotewohl je obdolžil ameriško vlado, da ovira prosto trgovino med conama, kar je privedlo do pomanjkanja.

Politični opazovalci v Berlinu poudarjajo, da se je propagandni boj za Nemčijo razvnel zlasti po junijski vstaji. Vsaka stran ima

R. Vajovič

Zadnja poročila

Zakaj je SZ za pogajanja o avstrijski državni pogodbi

Dunaj, 31. jul. (Tanjug). Proletni minister socialist Waldbrunner je izjavil, da je sovjetska vlada sklenila, da se bo začela pogajati o avstrijski državni pogodbi, ker ne more več ugovarjati avstrijskim argumentom, ki jih podpira ves demokratični svet. »Povsod so osemletni zasledbeni režim ožigalski kot kričalo in ogražanje miru«, je dejal Waldbrunner, »vendar pa v sovjetski coni Avstrijo vnovič obdolžujejo, da je zavirala pogajanja, čeprav je prav ona ponovno poudarila, da ni odločilna oblika pogodbe, pač pa pogodbeno jamstvo za avstrijsko neodvisnost.

Waldbrunner je še dejal, da Avstrija pozdravlja sovjetske koncesije, ne more pa pozabiti, da jo teži še zmerom cela vrsta zasledbenih bremen, n. pr. cenzura ptt-prometa, vojska sodišča, zasedena avstrijska podjetja, izkoriščanje avstrijskih naravnih bogastev itd., kar bi morali že davno odpraviti ne glede na to, kako dolgo bodo trajala pogajanja za državno pogodbo.

Notranji minister socialist Helmer, ki je bil vselej skeptičen glede olajšanja sovjetskega zasledbenega režima, je izjavil, da najnovejši sklepi sovjetske vlade niso važni samo za Avstrijo, marveč da imajo tudi mednarodni pomen. Poudaril je, da mora Avstrija, če hoče uspeti v tej neenaki igri, še nadalje računati na podporo zahodnih sil, ker je sama prešibka. Helmer je izjavil, da bi lahko Sovjeti z dobro voljo takoj odpravili tudi vse dosedanje nadlegovanje prebivalstva s cenzuro in vmešavanjem v avstrijske notranje in celo zasebne zadeve. Za to

pač ni potrebna nikaka konferenca starih.

Dunaj, 31. jul. (Tanjug). Po uradnih podatkih so znašali skupni izdatki za vse štiri zasledbene sile v Avstriji od 1. 1945 do konca 1. 1951 6,38 milijarde šilingov. Na redne proračunske izdatke je odpadlo 4,89 milijarde, na naknadne 0,33 milijarde, na tako imenovane zavezniške vojaške šilinge pa 1,5 milijarde šilingov.

Od 1. julija 1947, ko je vlada ZDA sklenila, da bo sama krila izdatke za svoje čete v Avstriji, je odpadlo na ameriški del zasledbenih stroškov 408 milijona šilingov, ki jih je ameriška vlada kasneje Avstriji res vrnila. Za vzdrževanje britanskih čet so porabili do konca 1951 1,16 milijarde, za francoske čete 1,06 milijarde, za sovjetske pa 2,58 milijarde šilingov.

Nemčija in evropska skupnost

Bonn, 31. julija (Tanjug). Kanceler Adenauer je izjavil, da imajo sovjetske ponudbe in koncesije Avstriji izredno velik pomen za Zahodno Nemčijo. Ponovno sklicevanje Molotova na določbe Potsdamskega sporazuma pomeni, da SZ še zmeraj vztraja pri tem sporazumu, ki ni v skladu s stališčem zahodnih velesil do združitve Nemčije. Adenauer je označil neverjetne vesti, po katerih se Velika Britanija ne zanima za evropsko obrambno skupnost. Po washingtonski konferenci je postala ta pogodba le še pomembnejša.

Trgovinski sporazum z Libanom

Beograd, 31. jul. Trgovinski sporazum med Jugoslavijo in Libanom, ki je bil sklenjen v Bejrutu, določa razširitev blagovne izmenjave in dosedanjih gospodarskih odnosov med obema državama. Vladi obeh držav bosta za to izdali ustrezne ukrepe.

Jugoslavija po novem sporazumu izvažala v Libanon meso, živino, ribe in druge konzerve, farmacevtske, kemijske in tekstilne izdelke, usnje, gumo, gradbeni material, montažne hiše, kmetijske in druge stroje, barvaste kovine, spojine in kovinske izdelke, steklo, izdelke in opremo elektrostrojne industrije in drugo blago. Libanon pa bo izvažal v Jugoslavijo predvsem južno sadje, črva, maslo, tobak, tekstilne, usnjene in farmacevtske izdelke, železno rudo in staro železo in drugo blago.

Bejrutski sporazum prav tako ureja način plačevanja in prenosa deviz.

Socialisti terjajo poročila za združitev Nemčije

Bonn, 31. julija (Tanjug). Socialno-demokratski prvak Konrad Smidt je izjavil, da se socialdemokratska stranka strinja z nemškimi prispevki za skupno evropsko obrambo, če dobi poročila za svojo varnost. Stališče zahodnih velesil proti sprejemu Nemčije v Atlantski pakt priča, da Zahod neče, da bi Nemčija enakopravno sodelovala v njegovih meddržavnih organizacijah. Pristavil je, da socialno-demokratska stranka ne bo priznala nobenih pogodb, ki bi utegnile zmanjšati upanje v združitvi Nemčije in da bo zavoljo tega privolila v ustanovitve evropske armade samo v primeru, če ne bo ogrožala združitve Nemčije.

Kdo vse bo na konferenci za mir na Daljnem vzhodu

Washington, 31. jul. (AFP). Iz zanesljivih virov se je izvedelo, da so ZDA sklenile, da bodo vztrajale na tem, naj bi neposredno sodelovali na korejski mirovni konferenci zastopniki vseh držav, ki so se vojskovale v Koreji pod zastavo Združenih narodov. To stališče bodo ZDA zavzela in branile na bližnji zasedanju Generalne skupščine OZN.

New York, 31. jul. (UP). Zvečelo se je, da namerava 20 latinsko-ameriških držav podpreti na bližnjem zasedanju Generalne skupščine predlog, naj bi se število držav, ki bodo zastopane na korejski mirovni konferenci, skrhilo na 11 ali 12.

Carigrad, 31. julija. V Ankari izražajo svoje zadovoljstvo s pričetkom, da sta London in Washington izrazila željo, naj bi se Turčija udeležila korejske mirovne konference. Ugotavljajo, da bi

bilo to priznanje Turčiji za žrtve in vloge, ki jo je imela v korejski vojni.

PRVI UJETNIKI S SEVERA

Peking, 31. jul. (Tanjug). Kitajska obmejna agencija poroča, da so v prvi skupini ujetnikov, ki so bode iz Severne Koreje vrnili v domovino, sami ranjenci in bolniki, ki niso Korejci. Med njimi je največ Američanov in Britancev, pa tudi Francozov, Turkov, Kolumbijcev, Filipincev, Avstralcev in Grkov. Potovali bodo z vlakom in se bodo zbrali v Pjongtongu.

Ameriška verzija o letalskem spopadu blizu Vladivostoka

Tokio, 31. jul. (UP). Član posadke ameriškega letala B-50 poročnik Ernest Roche, ki ga je rešila neka ameriška ladja, je danes izjavil, da so letalo sestrelili sovjetski lovci. Priporočil je, da je letalo s 17 člani posadke letelo kakih 70 km od sovjetske obale, ko so ga sovjetski lovci napadli.

Poročnik Roche se je rešil s tem, da je skočil s padalom iz poškodovanega letala, neka ameriška ladja pa ga je vzela na krov jugovzhodno od Vladivostoka.

Sodiijo, da so ostali člani posadke izpuščeni, kolikor jih niso prevzele sovjetske ladje.

SEMINAR AMERIŠKIH KVEKERJEV V CRIKVENICI

V Crikvenici bo od 1. do 22. avgusta seminar ameriških kvekerjev, ki se ga bo udeležila tudi ljudska mladina Jugoslavije. Seminar naj mladini omogoči, da se v prijateljski in sodelovalni razgovorja o sodobnih družbenih problemih in o svetovnem miru. Take seminarje ima ta organizacija po Evropi že od leta 1946. Letos je priredila 15 seminarjev v raznih krajih na svetu.

Seminar v Crikvenici bo obiskovalo 40 fantov in deklet iz dvajset različnih držav. Deset jih bo prišlo iz Azije. Razgovorjali se bodo o Vzhodu in Zahodu. Razgovorov se bodo udeležili med drugim tudi profesor Zagerbeke univerze Aleksander Flaker, profesor ljubljanske univerze dr. Adolf Vogelnik in tajnik komisije za mednarodne stike SZDL Marija Vilfan. Seminar bo

KULTURNI OZORNIK

Pavel Golia: IGRE

(Mladinska knjiga, Ljubljana 1953)

»Za stoletdeseto obletnico prve gledališke predstave za mladino v slovenskem jeziku« je Mladinska knjiga izdala izbrano igralsko knjižnico Pavla Golie, ki jih je uredil in jim napisal spremno besedo Filip Kalan. Ni namen teh vrstic, da opredelimo Golievo dramatsko udejstvovanje za mladino in mu po nekaterih ustaljenih vidikih odkažemo tako ali drugačno mesto in vrednost, niti se ne nameravamo dotikati Kalanove spremne besede, kolikor seveda nimava skupnega izhodišča in kolikor obeh ne boli ista problematika: problematika gledaliških del za mladino.

Sto petdeset let je usnulo v pozabo in v spomin, odkar je na odru sta-

novskega gledališča v Ljubljani v slovenskem jeziku spregovoril »Tineček Petelinček«, dati ga ni ustvaril slovenski dramatik. Sto petdeset leti Doba, v kateri so se Slovenci borili za lastno hišo Talije, dokler si je niso priborili, doba gledaliških kriz, rasti in uspehov, doba nepozabne umetnosti Verovška, papana Danila, Avguste Danilove, Železnika, Polonce Juvanova, Levčarja, Lipaha in še toliko drugih, žal, tudi doba, v kateri — kljub silnemu prizadevanju — ni mogla v polno zaživeti drobna veja dramatike za mladino, ki še tudi danes le bedno živetarji, čeprav je gledališka kronika vendarle zabeležila nekaj uspešnih predstav.

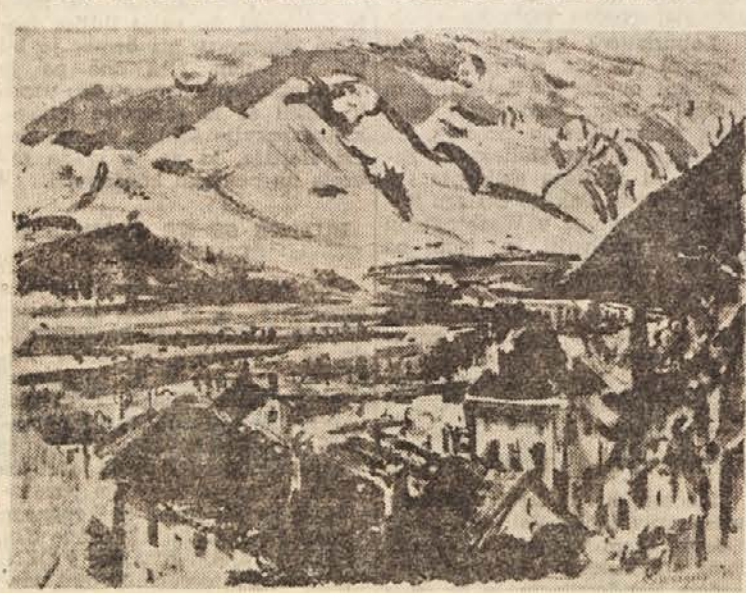
Ze od nekdanj je Emil Smasek — ki nam je po osvoboditvi zrezal meč — do troje iger za otroke — čutil veliko ljubezen do mladinskega gledališča, ki ga je pod imenom »Gledališče mladega rodu« tudi ustanovil v Mariboru tik pred nemškimi vpadom v Jugoslavijo. Voja je temu novorojenecu utrla življenje, le je komaj zadrla s knjižničnimi uprizaritvami Levstikovega »Martina Krpana«. Mislim, da se ne motim, če zapišem, da bi tudi brez vojne to Smaskovo dete preje ali kasneje doživelo isto usodo nezglednega konca, če ga je Smasek rodil z namenom, da posreduje otrokom gledališko umetnost, to se pravi, da bi uprizarjal igre za otroke. — V ljubljanski Drami pa se je skoraj letošnjo sezono ponavljalo ime Pavla Golie, čeprav so tu pa tam uprizarili tudi kakšno drugo mladinsko delo (n. pr. Milčinskoga »Mogočni prstan«, Kunčičeve »Triglavske rožice«, itd.). Tudi nekajkratne očitve mladinske dramatike iz tujih književnosti niso izpolnile široke, preširoke vrzeli v tej zvrsti gledališkega ustvarjanja; kakor je bilo skrajno nesmiselno in brezuspešno sprejemanje ter jalovo vsakršno modrovanje, ali naj igrajo otrokom otroci ali odrasli. Ni važno, katero mnenje je prevladalo; važno, daš boleče je le dejstvo, da se je takrat dvignilo »mnoho hrupa za nič«. Najprej je treba imeti tekste, potem šele, če je sploh potrebno, pa reševati vprašanje, kdo naj igra ali ne igra otrokom.

Morda mi bo kdo oporekal, češ, saj smo imeli, saj imamo mladinske gledališke tekste; morda mi bo kdo hitel z naštevanjem imen od Jakoba Spicarja do tega ali tistega, češ, mar oni ne pomenijo nič? Res je, nekaj smo jih imeli in nekaj jih še imamo, ki ustvarjajo za otroke na gledališkem področju, a kaj, ko je preneko del doživelo — kljub prizadevanju avtorja, režiserja, igralcev in, če hočete, tudi gledalcev — žal, le žalostno usodo enodnevnice. Komaj rojeno, je moglo preleteti ta ali oni oder in odetec ter brez sledu onemelo. Z gotovostjo pa lahko trdim, da so igre Pavla Golie — dopuščam še kakšno izjemo! — igre, ki se jih ne naveličajo niti otroci niti odrasli, pa naj na odru preživijo svoj drobec življenja mala »Snežulčica«, naj »Jurček« nezavedno hiti k sreči, ali pa naj »Uboja Ančka« ob kraljeviču občuti toploto in milino ljubečega srca.

Vendarle pa se človek nehoče vprašati, čemu nas pesnik, kakšen je Pavel Golia, noče presenetiti s kakšno novo ustvaritvijo, čemu spet ne razveseli otrok z novimi duhovitimi domisljicami, kakršne so na primer: »Sreč igrak«. Silno smo veseli vsake nove igre za mladino — razveseljuje v zadnjih dveh letih zlasti pojav Kristine Brenkove z »Mačeho in pastorki« ter z »Igro o bogatstvu in zdravju nem kamnu« —, zalozba sama je, žal skoraj brezuspešno, dvakrat razpisala nagradni natečaj za najboljšo igro za otroke, zato smo dvakrat bolj srečni, kadar se dvigne zastor in oživi pred nami delo, ki ga je navdihnili umetnikovo srce samo. Mar bi ne bilo čudovito, ko bi vsaj za stoletdeseto obletnico prve igre za mladino v slovenskem jeziku Pavel Golia ponovno dokazal, da je pesnik: še več, da je umetnik tudi kadar blagohotno razpisal svoje neizčrpno bogastvo otroških dušam?

Ada Škerl

VOĐSTVO PO RAZSTAVI BARVNE LITOGRAFIJE

Jan Wiegiers (Nizozemska): Lago Maggiore

V nedejlo 2. avgusta ob enajstih dopoldne bo strokovno vodstvo po mednarodni razstavi barvne litografije v Moderni galeriji. Vodi bo

umetniški zgodovinar dr. Emilijan Čevc, ki bo predstavil sodobne tokove in umetniške smeri, ki so zastopane na tej razstavi.

„LA SUDA STELO“

Uradno glasilo Federacije esperantistov Jugoslavije »La suda stelo« (Južna zvezda) sodi med dobro znane esperantske revije. Izhajala je začela leta 1933 v Slavenskem brodu. Kot informativna revija je namenjena bralcem pri nas in v tujini. Bero je esperantisti malone v 30 deželah. Ta revija objavlja originalne in prevedene članke naših in tujih sodelavcev. Izhaja vsaka dva meseca. Nedavno je izšla tretja številka kot kongresna pred 38. svetovnim kongresom esperantistov v Zagrebu.

Poročilo o potovanju stalnega tajnika svetovnih esperantskih kongresov po naši državi v zvezi s pripravi na kongres slede kongresne in druge informacije. V članku M. Grivova je opisan Samobor, kamor pojele udeleženci esperantskega kongresa na enodnevnem izletu. E. Lapena je napisal članek o mednarodni esperantski organizaciji UEA. V kroniki je poročilo o ustanovitvi dveh novih esperantskih društev v Makedoniji »La progresor« v Skopju in »Boro Menkov« v Kumanovu. Ter »Nova epohot« v Vinkovcih. V kulturni rubriki je objavljen članek B. Mi haloviča ob stoletnici srbskega književnika in pesnika Branka Radičevića. V prevodu več srbskih avtorjev so objavljene nekatere Radičevićeve pesmi ob 70. letnici Ivana Meštrovića. Je napisal članek ing. D. Iskra londonski sodelavec H. Evas na je prispeval članek ob jubileju oindnega esperantskega kluba. Na otroški strani je objavljen več v esperanto prevedenih Ezofovih basni. Potreba po otroški strani je bilo že dolgo čutili zlasti v Solah, v katerih poučevalo esperanto kot obvezen ali neobvezen predmet v Jugoslaviji imamo kakih 30 tiskanih šol. Omenimo najnovejši publikaciji v esperantu po svetu sledi opis ostalih udeležencev svetovnega kongresa v Zagrebu ter seznam vseh esperantskih organizacij na ozemlju FLRJ. »La suda stelo« stane 45 dinarjev.

Naši znanstveniki na mednarodnih kongresih

Naši znanstveniki in znanstvene ustanove sodelujejo z znanstveniki in znanstvenimi ustanovami po vsem svetu. Njihovo sodelovanje je vsako leto živahnije. Na mnogih sedanjih seminarjih, konferencah in kongresih sodelovali tudi naši znanstveniki. bodisi s strokovnimi referati ali pa so pomagali pri obravnavanju mnogih problemov z raznih področij znanstvenega dela.

Do začetka julija je Akademski svet poslal 18 naših znanstvenikov na 16 mednarodnih sestankov in kongresov. V Juliju je bil prvi sestanek mednarodne posvetovalne komisije v Parizu. Naš delegat na njem je bil dr. Sinisa Stanković. Kongresa Mednarodne unije za štato in uporabno fiziko se je udeležil ing. Mladen Pavić iz Beograda, kongresa anatomov v Liverpoolu od 9. do 12. julija izredna profesorica med. fakultete v Zagrebu dr. Jelena Krmpotić, zasedanja odbora za proučevanje raka v Kopenhagenu od 11. do 19. julija prof. med. fakultete v Beogradu dr. Ksenofon Šahović, mednarodnega radiološkega kongresa od 19. do 25. julija v Kopenhagenu Vladimir Gvozdanović iz Zagreba in Nikola Zaharov s Cetinja mednarodnega reološkega kongresa v Oxfordu od 26. do 31. julija dr. Anton Peterlin in Ljubičane.

V avgustu bo najprej VII. mednarodni kongres za zgodovinsko znanost v Jeruzalemu, potem pa mednarodni kongres zoologov v Kopenhagenu, mednarodni veterinarski kongres v Stockholmu, geokemijski simpozij v Zürichu, generalna skupščina Mednarodne unije za biološko znanost v Nizizi in še vrsta drugih kongresov, posvetovanj in sestankov znanstvenikov iz naše države se jih bo udeležilo nad 30 delegatov.

Kongres esperantistov bo danes končan

Zagreb, 1. avgusta (Tanjug). Predstavniki Svetovne zveze esperantistov so se večeraj dopoldne zbrali v Zagrebu, da bi pro-

bo danes končan. Na sestanku so med drugim sklenili, da bodo danes predložili kongresu splošno resolucijo o bodočih nalogah Svetovne zveze esperantistov.

V nadaljevanju dela kongresa je jugoslovanski delegat prof. Josip Vrančić predaval o jugoslovanski umetnosti. Sledili so sestanki Mednarodne zveze filatelistov in Svetovne zveze esperantskih zdravnikov. V resoluciji, ki so jo sprejeli zdravniki esperantisti, se zavzemajo za nadaljnjo razširitev organizacije in čim širšo uporabo esperanta v znanstvenih in drugih publikacijah s področja medicine.

Dr. Borovečki, predsednik esperantistov Jugoslavije

učili vprašanja, ki so jih obravnavali zadnje dni na svetovnem kongresu esperantistov. Kongres

Do 5. avgusta

morajo poverjeniki Prešernove družbe sporočiti četo članov, da bomo lahko določili višino naklade letošnjih knjig. Zato pohitite z opism. Člane sprejemajo vsi poverjeniki in vse knjigarnice ter pisarna Glavnega odbora Prešernove družbe v Ljubljani, Ulica Toneta Tomšiča št. 9.

Prekomorci, pozor!

Vabimo Vas, vse tiste, ki bivajo v Ljubljani in v bližnji okolici, pa so po kapitulaciji Italije, iz internacije, delavskega bataljonov prišli v partizanske zbiralnice v Italiji in ki so na kakršenkoli način sodelovali pri oblikovanju prekomorskih enot in se v teh enotah borili v NOV.

Pogovorili se bomo o pripravi za proslavo 10. obletnice priključitve Slove Primorske in ustanovitve prekomorskih enot. S seboj prinesite zgodovinski material iz te dobe (fotografije, dnevnike, partizanske časopise in brošure, karte itd.). Ves ta material je potreben za razstavo in bo lastniku vrnjen.

Ljubljana, 29. julija 1953.

Pripravljajalni odbor

ZDA ovirajo delo OZN

Hamarskjöld in Mates proti ameriškem zavračanju ljudi, ki so v službi OZN

Ženeva, 31. jul. (Tanjug). V plenumu Ekonomsko-socialnega sveta OZN so danes razpravljali o sporu, ki je nastal, ko so ZDA pričele zavračati delegacije iz posameznih držav, ki so bile poslano v ZDA na razna posvetovanja in konference OZN. Generalni tajnik OZN Hamarskjöld se je izrazil proti takemu ravnanju in poudaril, da bo v primeru, da bi prišlo ponovno do takšnega spora, uporabil ukrepe, ki jih določa pogodba o sedežu OZN ter zahteval arbitražo.

Filipini, ZDA in Jugoslavija. Po resoluciji naj bi Generalna skupščina proglasila, da bodo države članice OZN, brž ko bo doseženo zadostno mednarodno nadzorstvo nad razorožitvijo, dodelile del prihrankov, doseženih spričo razorožitve, temu mednarodnemu skladu. Ekonomsko-socialni svet OZN je danes zaključil svoje zasedanje.

Jugoslovanski delegat Leo Mates je pozdravil stališče generalnega sekretarja OZN in izrazil prepričanje, da bo pri nadaljnjih pogajanjih z vlado ZDA odločno zagovarjal koristi OZN. Leo Mates se ni strinjal s stališčem ZDA, da sme ameriška vlada odredi dovoljenje za vstop v ZDA osebi, o kateri bi kdo enostransko sodil, da bo izkoristila svoje potovanje za delovanje proti ameriški varnosti. Dokazovanje take namere dejansko ni mogoče in je nesprejemljivo, da bi se pravice, ki izvirajo iz pogodbe o sedežu OZN mogle na tak način izpodbiti.

RESOLUCIJA O POSEBNEM SKLADU OZN

Ženeva, 31. jul. (Tanjug). Ekonomsko-socialni svet OZN je sprejel resolucijo o posebnem skladu OZN za gospodarsko pomoč nerazvitim državam. Razen SZ in Poljske, ki sta se vzdržali glasovanja, so vsi glasovali za to resolucijo, ki jo so predložile Avstralija, Kuba, Egipt, Indija,

(krščanskodemokratske, liberalne, Saragatove socialnodemokratske in republikanske) celo v sedanjem položaju zlasti na področju socialne politike povedla državo iz sedanje krize.

SARAGAT SLEJ KO PREJ PROTI KRŠČANSKI DEMOKRACIJI

Rim, 31. julija (AFP). Vodstvo Saragatovih socialnih demokratov je objavilo, da bo rešilo sedanjo krizo le levo usmerjena vlada. Sedanje stališče krščanskodemokratske stranke si je treba razlagati, kot da si namerava prilagoditi vso oblast.

ZARADI PREPOVEDANEGA RIBJEGA LOVA

Koper, 31. julija (Tanjug). Iz koprškega pristanišča je danes odplula italijanska ribiška ladja »Giovanna« iz Chioogie, ki so jo zadržali 29. t. m. zaradi nedovoljenega lova v obalnih vodah jugoslovanske cone STO blizu Pirana. Pri preiskavi so ugotovili, da je kapetan ladje »Giovanna« že drugič na podoben način prekršil določbo o ribolovu v obalnih vodah jugoslovanske cone STO. Zato je bil kaznovan z zaplenbo rib in mrež ter denarno globo 50.000 lir.

BALET NA VODI

Sinoči je nastopilo v kopališču Kolozi 14 francoskih plavalcev znanega pariškega kluba »Eclairage« v glasbeno-plavalni reviji. Ker je bila ta plavalna disciplina, balet na vodi, prvič predvajana v naši državi, je bilo zanimanje občinstva veliko. Gledalcev je bilo okrog 8000. Razen zadnje točke, baleta Sylvia, so gledalci od revije mnogo več pričakovali.

Začni pri črki K in skači kot
šahovski konjiček, pa boš dobil
star pregovor.

LEKSIKON

Vprašanja:

Kaj je »kobalt 60«?
Kaj so rosne luže?
Katera je glavna razlika med umetno in naravno selekcijo živih bitij?
Za koliko kilometrov sta Šueški in Panamski prekop skrajšala prejšnje morske poti?
Kateri otoki so bili nekoč sestavni del Evrope?

Odgovori:

Ne moremo reči, da bi človeštvo želelo zanesljivo sredstvo proti raku. »Kobalt 60«, ki so ga začeli klinično uporabljati leta 1948, pa ima prednost pred radijem, »kobalt 60« v posebnih atomskih pečeh, približno 30 dni. Pravijo mu »skrobelni« radioaktivni sovražnik rakave »kobalt 60« izžareva močne žarke gama. Za terapijo raka uporabljajo zlasti tenke upogljive nylonske igle, napolnjene z žilami »kobalta 60«, ki jih vstijejo v tkivo raka, potem pa jih po terapiji skupaj s tkivom odstranijo. S »kobaltom 60« delajo zdravniki mnogo lažje kakor z radijem.

V mnogih suhih pokrajinah kakor so stope Južne Rusije, kaspijsko področje, Suse in drugi deli Južne Anglije, kjer je preskrba z vodo težavna, si ljudje že od nekdaj pomagajo z vodo iz tako imenovanih rosnih luž. To so krožnikom podobne jame z dnom, ki vode ne propušta. Jame so izpostavljene vlažnim morskim vetrovom. Ponoči se nabere na kamnitnem dnu rosa in tako nastane luža. V rosnih jamah s premerom 60 m se nabere v eni noči do 700 litrov vode.

Darwin je dokazal, da je glavni vzrok prilagajanja živih bitij in nastajanja novih oblik in vrst tako imenovana naravna selekcija, ki ne pozna nobenih zakonov in pa umetna selekcija, ki ji določa zakon človek. Glavna razlika med obema je v tem, da pri umetni selekciji človek vnaša in izpodbujamo razvoj lastnosti, ki so predvsem potrebne ne vrsti sami (na primer živali), marveč človeku. Tako na primer pri govedarstvu ali težki deli, ki jih lahko žive samo pod človeško zaščito. V naravi, prepusteni sami sebi, pa hitro poginejo. Pri naravni selekciji pa se razvija vse tisto, kar daje živali ali rastlini prednost v boju za obstoj.

Šueški prekop veže Sredozemsko morje z Rdečim morjem in Indijskim oceanom. Prejšnja pomorska pot okrog južnega rtiča Afrike (Dobro nade) od Londona do Bombaya v Indiji je skrajšala za 8689 km, pot od Marseilla do Bombaya pa za 11.650 km. Panamski prekop je znatno skrajšal pomorsko pot med ameriški pristanišči na atlantski in pacifiški obali. Od New Yorka do San Franciscia (okrog tiska Horna na robu Južne Amerike) je bila pot dolga 25.224 km. Panamski prekop med Severno in Južno Ameriko jo je skrajšal za polovico, tako da je zdaj dolga samo 9.787 km. Panamski prekop so odprli leta 1914.

Angleški otoki sodijo v skupino kontinentalnih otokov. Enaka geološka sestava kaže, da je bila Anglija v pradavnini del evropske celine. Britanski otoki naj bi se bili odtrgali od Evropske celine v ledeni dobi. Geologi so tudi ugotovili, da so bili veliki otoki Sredozemskega morja Sardinija, Sicilija in Korzika nekoč del evropske celine. Z lomljenjem in pogozenjem tirenske celine je nastalo sedanje Tirensko morje, iz katerega širle ti otoki kot ostanki nekdanje celine. Tudi naši jadranski otoki so bili nekoč sestavni del dinarske obale, pa so se s Kilandskim otoki odtrgali od Grčije.

Metuzalemi naših dni

V Negru blizu Johannesburga je umrl nedavno 150 let stari prebivalec Transvaala. Prejšnji

Dietično pivo

Mnogim sladokuscem so zdravniški prepovedali pivo, ker škoduje ledvicam. Pivo škoduje tudi diabetikom. Da bi ga pa lahko tudi taki bolniki pili, so münchenski pivovarji sestavili tako imenovano »dietično pivo«, o katerem pravijo, da je popolnoma neškodljivo, po okusu pa ustreza »pravemu« pivu. Zdravniki pa jim ne verjamejo.

Več kakaa se obeta

V vzhodni Samoj so odkrili novo vrsto kakaovca, ki obrodí štirikrat tako dobro kakor druge vrste. Strokovnjaki pravijo, da se bo pridelek kakaovca zelo povečal, če se bo posrečilo zasaditi novo vrsto kakaovca

VSEGA PO MALEMA ZA VSE

Kako Američani preživljajo počitnice

Ko postanejo še tako zajetni ameriški časniki še zajetnejši, ko njihove počitniške priloge narastejo v debele brosure, Američani vedo, do prihaja čas dopustov in počitnic. V Ameriki so ljudje, ki vse te lepe, vabljive prospekte skrbno zbirajo in preživljajo počitniško tako, da jih doma prebirajo. »Ostani doma in se pošteno odpoti«, to je počitniško geslo takšnih ljudi. Njihov glavni argument, da je mesto poleti mirno in prazno, je, kolikor se tiče New Yorka, dokaj pretirano. Tudi New York čez poletje zapusti na stotine prebivalcev, zato pripise v mesto nad tri milijone drugih, da prežive v njem počitnice.

V Ameriki je zelo mnogo ljudi, ki prežive počitnice doma. Seveda pa se ne dolgočasijo, saj imajo na razpolago vse polno zabave in razvedrila. Amerika je dežela protislovij. Ljudje se napotijo iz mest z letali, vlaki, avtobusi in motocikli, predvsem pa

z avtomobili. Na tisoče jih gre tudi peš, kar se zdi človeku sprjo ameriške motorizacije čudno. Američani drugače peš neradi in malo hodijo. Toda prav tisti, ki sicer zelo neradi hodijo s psi na sprehod le nekaj ulic od svoje hiše, si poleti oprtajo nahrbtnike in hodijo peš po več dni.

Tudi Američan rad med počitnicami počenja karkoli, česar vse leto ne more ali ne sme. Kdor mora zgodaj vstajati, hoče med

počitnicami dolgo spati, kdor ima doma radio, televizijski aparat ali hladilnik, hoče na počitnicah taboretiti pod šotorom. Kakor drugod po svetu, tako si tudi v Ameriki prebivalci velikih mest žele nazaj k naravi. Ta naravni nagon se je v Ameriki zelo združil s tradicionalno željo po koloniziranju in kultiviranju. Američani silijo v pragozdove, kjer lahko počenajo, kar hočejo. Američana prav nič ne moti, če mora ob

slabem vremenu ostati čez noč v avtomobilu. Tovarna avtomobilov »Nash« je začela izdelovati avtomobile, v katerih lahko človek sedež spremeni v ležišče. Vsaj dva tedna v letu hoče biti Američan spet pionir, kakor so bili njegovi predniki. Potlej pa se rad za 50 tednov spet vrne k stružnici ali pisalni mizi.

Na sto tisoče Američanov poletni tabori na prostem. Otroci in odrasli tabore ločeno. V Ameriki so redki primeri, da trajajo počitnice nad štirinajst dni. Mnogi Američani znova odkrijejo Ameriko v avtomobilu s prikolico, v kateri je kuhinja. Cele družine preživljajo počitnice v prosti naravi, kjer jim avto s prikolico nadomestuje hišo. Vzlic vsem pogojem, kar si jih more človek misliti za udobne in prijetne počitnice, pa Američani zelo radi hodijo čez poletje v tuje dežele. Letos si je že nekaj mesecev pred sezono rezerviralo vozovnice za ladje in letala nad 500.000 v Evropo namenjenih ameriških turistov.

NAVAL AMERIŠKIH TURISTOV NA EVROPO

Letos so ameriški turisti tako navalili na Evropo kakor še nobeno leto. V dvanajstih evropskih deželah jih je bilo že do sredine julija polovico več kakor lani vso sezono.

Do konca letošnje sezone jih pričakujejo v Evropi 450.000.

Ze več let organizirajo v Henthington Beachu v Kaliforniji tekmo dvojčkov. Na posebej v ta namen okrašenem stadionu nastopijo dvojčki raznih starosti, spolov in ras. Dvojčki dobe tudi nagrade, eni za največjo podobnost, drugi za najmanjšo; posebne nagrade so določene za najstarejše in za najmlajše dvojčke. Na sliki vidimo dvojčke, ki prihajajo na stadion.

Parada dvojčkov

ANEKDOTE

DOBRA GLASBA

Skladatelj Haydn je v Londonu dirigiral na simfoničnem koncertu in sam igral na klavir. Med koncertom so mnogi vstali in se približali orkestru, da bi čim boljše videli slovečega glasbenika. Tedaj pa je padel izpod stropa velikanski lesteneč prav na tiste sedeže, s katerih so bili poslušalci vstali.

»Moja glasba je vendarle nekaj vredna«, je dejal Haydn, raj vidite, da je rešila nekaj življenj.

TWAINOV NASVET

Ameriški humorist Mark Twain bi se bil moral nekoč prepeljati čez neko reko, pa ni imel pri sebi denarja, da bi plačal brodarju. Vendar pa je brodarja poklical in ga vprašal:

»Ali bi me prepeljali na drugo

stran, jaz pa bi vam namesto denarja dal koristen nasvet?«

Brodar je privolil in ga prepeljal. Brž ko je Twain stopil na suho, je dejal:

»Če hočete boljše zaslužiti, nikar nikogar ne prepeljajte za nasvet.«

STANLEYJEVI SPOMINI

Slovečega raziskovalca Afrike Stanleyja so v neki družbi prosili, naj jim pove kaj o svojih vtisih s potovanj. Stanley, ki se je včasih rad pošalil, je začel takole:

»Na levi strani lev, na desni tiger, pred menoj leopard, za videl napisano ime Conan Doyle. Menoj medved...«

»Ali je bilo to v Centralni Afriki?« so vprašali nekateri razburjeno.

»Ne, v živalskem vrtu,« je odgovoril Stanley mirno.

LA FAYETTE IN ANGLESCINA

Ko se je Fayette mudil v Ameriki, je imel velike težave, ker ni znal angleščine. Nekega večera ga je go povabil na banket. Med banketom je vprašal enega svojih sosedov:

»Kaj je pri oas novega? To so bile edine besede, ki se jih bil naučil na pamet.

»Včeraj mi je umrla žena,« je odgovoril sosed.

La Fayette je razumel samo besedo »žena«. Mislil je, da se je sosed znova oženil. Zato ga je potprepljal po rami, rekoč:

»To srečo vam pa res zavidam!«

Francozi preveč pijejo

Francoska vlada pripravlja spomenico o pijančevanju ki jo bo predložila parlamentu. V njej pravi, da se je alkoholizem po vojni v Franciji tako razpasel, da grozi francoskemu narodu čedalje hujša nevarnost. Dve tretjini vseh obratnih nesreč je treba pripisati alkoholu. Tretjina vseh Francozov je vsak dan vsaj nekoliko okajena. Največ popijejo Francozi vina. Medicinska akademija bo opozorila parlament na pomanjkljivost sedanje francoske zakonodaje, ki z nizkimi davki na alkoholne pi-

jače, podpiranjem vinarn, in zganjarn alkoholizem pospešuje, namesto, da bi ga zatirala.

Kopalne obleke iz papirja

V Ameriki so začeli izdelovati kopalne obleke iz papirja. Na poseben način preparirana papirna vlakna uporabljajo tudi za dežne in lahke poletne plašče. Novo blago bodo uporabljali tudi za izdelovanje otroških vozičkov, cvetličnih loncev, namiznih prtov itd. Blago izdelujejo iz spojine premoga, apna, zraka in vode in imenuje se melamina.

Po sledovih

(Frankfurter Illustrierte)

Lažni Gigli na gostovanju v Španiji

Povprečni pevec Dolfo Carino se je izdal za znamenitega pevskega prvaka

S potnim maršalom, ki je bil povrh videti še ko pravi, se je »maestro Benjamino Gigli« nekega dne nepričakovano pojavil v enem najbolj znanih madridskih hotelov. Vsaj osebje je bilo prepričano, da je slavni italijanski pevec počastil hotel s svojim obiskom. Ko se je dozdevni Gigli potem prijel še za vrat in poskusil zapeti začetek neke arije, potlej pa pripomnil, da špansko podnebnje njegovemu glasu bolj ugaja, kakor nedavni rimski dež, je bilo vse osebje navdušeno, najbolj pa seveda ravnatelj hotela, ki si je obetal od znamenitega gosta veliko korist.

Kaj neki je napotilo slavnega pevca, da je obiskal Madrid? Je razmišljal ravnatelj hotela. Morda pa namerava nastopiti kot gost v »Aidi« ali kak drugi operi? Radovednost mu ni dala miru, dokler gosta ni vprašal, kaj ga je privedlo v Madrid. Gost pa je brž odgovoril:

»Odpočiti si moram. Glasu zdaj ne smem napenjati, ker se pripravljam na veliko turnejo po Afriki.«

Vendar pa madridskim umetniškim krogom prihod slavnega pevca ni ostal prikrit. Takoj so prihiteli v hotel ravnatelj, intendant in glasbeni ravnatelj madriške Opere, da bi pevca pridobili za gostovanje. Dolgo se ni dal pregovoriti. Naposled pa je bil privolil:

»Dobro, nastopim v Madridu, toda samo enkrat v »Aidi«. Prosim vas pa, da upoštevate, da glasu ne smem preveč napenjati. Za en nastop mi boste plačali 5000 pezet.«

Predstavniki madriške Opere so se osuplo spogledali. Honorar jim je kar sapo zaprl. Toda na svetu je en sam Gigli in njemu je vredno plačati tudi tako visok honorar, saj lahko gledališče primerno zviša vstopnino, da ima še zmeraj velik dobiček.

Opera je bila razprodana do zadnjega stojišča. In »Gigli« je po mnenju laikov zadovoljil bolj z igrjo kakor s petjem. Nastopil je pač kot gost in povrh je sam opozoril predstavnike gledališča, da glasu ne sme napenjati. Kritiki pa so se muzali, češ, da je pel hripavo. Drugim pevcem in pevkom se je zdelo, da »Benjamino« marsikaj izrazito špansko, toda vse to so pripisali njegovemu zrahlanemu zdravju in utrujenosti. — Blagajna je bila polna in dozdevni Gigli je dobil svojih 5000 pezet.

Z drznostjo si je pomagal

Iz prve svetovne vojne znani angleški letalec Christopher Draper z vzdevek »nori major«, se je moral zagovarjati pred policijskim sodnikom, ker je v maju s športnim letalom letel pod 15 mostovi čez Temzo v Londonu. Draper je star že 61 let in bil je brezposeln. Z drznimi poletji pod mostovi je hotel dokazati, da je še pri močeh. Sodnik je njegov položaj razumel in namesto da bi ga obsodil na denarno globo, ga je še nagradil in sicer z enoletno preskrbo. Stroške sodnega postopka v znesku 600 šilingov pa mora nositi obtoženec. Draper je svoj cilj dosegel. S poletji pod mostovi je opozoril javnost nase in že čez nekaj dni je dobil službo.

Ta čas pa so prihajale iz Cartagene, Barcelone, Saragose in Murcie brzojavke, naj bi, Gigli nastopil tudi tam. Vsa Španija je bila navdušena. Prigoda

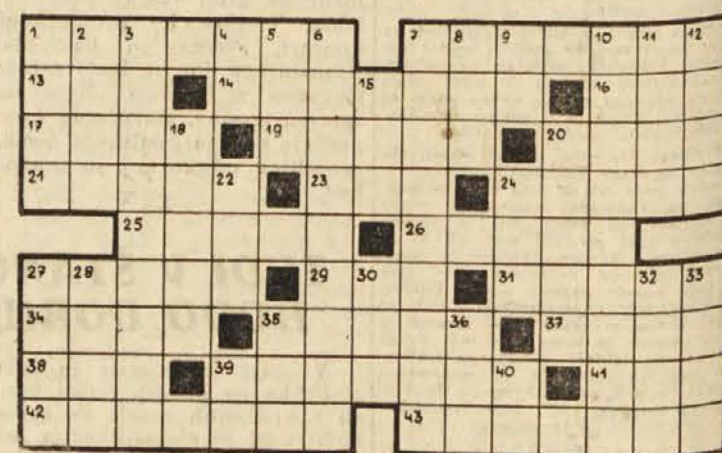
Benjamin Gigli

varjali so mu, naj gostovanja v drugih mestih ne odkloni, češ da bo tudi Afrika prišla na svoj račun. In res je dozdevni Gigli nastopil tudi v teh španskih mestih, kjer so bili kritiki zelo rezervirani. Nihče pa si ni upal pevca odkrito napasti. Vsi so se bali, da bi se blamirali, če bi neugodno pisali o njegovem gostovanju. Po vsakem gostovanju

Ognjeniki na Aljaski bruhaajo

Največje mesto Aljaske Anchorage, ki ima 50.000 prebivalcev, je bilo v prvi polovici julija več ur v temi. Bruhati so začeli trije ognjeniki in nebo so zagrnil temni oblaki vulkanskih plinov. Bruhanje Mount Spurr, Mount Toba in tretjega vulkana, ki še nima imena, je najhujše, kar jih pomnijo prebivalci Aljaske v zadnjih 40 letih. Na srečo področje okrog vseh treh ognjenikov ni naseljeno. Vulkanski pepel je pokril na tisoče kvadratnih kilometrov Aljaske. Ljudje so prvi hip mislili, da padajo izpod neba umazane snežinke.

TRAJŽANKA

Vodoravno: 1. italijanski operni skladatelj (Vincenzo); 2. »Norma«; 3. »Puritanci«; 4. »progonjeni«; 5. »Puritanci«; 6. »Puritanci«; 7. »Puritanci«; 8. »Puritanci«; 9. »Puritanci«; 10. »Puritanci«; 11. »Puritanci«; 12. »Puritanci«; 13. »Puritanci«; 14. »Puritanci«; 15. »Puritanci«; 16. »Puritanci«; 17. »Puritanci«; 18. »Puritanci«; 19. »Puritanci«; 20. »Puritanci«; 21. »Puritanci«; 22. »Puritanci«; 23. »Puritanci«; 24. »Puritanci«; 25. »Puritanci«; 26. »Puritanci«; 27. »Puritanci«; 28. »Puritanci«; 29. »Puritanci«; 30. »Puritanci«; 31. »Puritanci«; 32. »Puritanci«; 33. »Puritanci«; 34. »Puritanci«; 35. »Puritanci«; 36. »Puritanci«; 37. »Puritanci«; 38. »Puritanci«; 39. »Puritanci«; 40. »Puritanci«; 41. »Puritanci«; 42. »Puritanci«; 43. »Puritanci«; 44. »Puritanci«; 45. »Puritanci«; 46. »Puritanci«; 47. »Puritanci«; 48. »Puritanci«; 49. »Puritanci«; 50. »Puritanci«.

na jermenih. 2. hitro hlapljiva tekočina. 3. Wagnerjeva opera. 4. simbol za »trdi«. 5. reka v Afriki. 6. veržica, ki veže igrjo na oje. 7. goreti. 8. hlači bog starih Rimljanov. 9. po vrstniška mera 10 vrsta gipsa (vazel). 11. moško ime (Martin). 12. grški bajevalni letalec 15 vzklil zažudenja. 13. jezera na Finskem. 20. otok v Egejskem morju. 22. moško ime (ljub. obl.). 24. kratice za eno izmed naših republik. 27. skupina. 28. Verdieva opera. 30. nemški osebni zamek. 32. vojaško motorno orodje. 33. pogorje v Južni Ameriki. 35. sonodak. 36. kmečko delo. 39. japonska držinska mera 40. začetnik primka in imena velikega nemškega matematika (19. stol., funkcijeska teorija, geometrija).

NAROCILNICA

Podpisani _____, kraj _____
ulica _____, pošta _____ naročam
»Ljudsko pravico - Borbo« in prosim, da mi jo začnete z _____
redno pošiljati.

Naročnino bom nakazal po položnici, katero priložite prvi številki, oziroma jo bom plačal po inkasantu.

Datum _____ Podpis: _____

Odrežite in nam pošljite!

DNEVNE NOVICE

Vsem podjetjem, uradom in zavodom na območju Ljubljane-mesto in okolice. — Obvestilo o izplačilu otroškega dodatka. Zavod za socialno zavarovanje za mesto in okraj v Ljubljani obvešča podjetja, urade in zavode na svojem območju, da pri izplačevanju otroškega dodatka za mesec avgust zaradi velikega števila upravičencev do dodatka iz tehničnih razlogov ne more postopati po navodilu Zavoda za socialno zavarovanje LRS, ki je bilo objavljeno v dnevnem časopisu 28. 1. m., ampak bo potrjeval plačilne liste kot običajno. Podjetja, uradi in zavodi naj sami vpišejo v plačilno listo nove zneske otroškega dodatka za posamezne delavce in uslužbenke. Zneske naj izračunajo na podlagi novih predpisov o otroškem dodatku in že izdanih od-

ločb ali dokumentov, ki jih še niso predložili. Kolikor bi bil znesek nepravilno izračunan, bo razlika obračunana pri izplačilu v prihodnjem mesecu.

Ker Zavod za socialno zavarovanje za mesto in okraj v Ljubljani ne bo izdajal kolektivnih odločb, podjetjem, uradom in zavodom na njegovih področjih ni potrebno predlagati seznanne po citiranem navodilu.

Objava. Tajništvo za gradnje in komunalne zadeve MLO Ljubljana obvešča vse graditelje na področju mesta Ljubljane, da se naj ne obračajo glede nabave cementa na omejenih urad, ker ne razpolaga z nobenimi možnostmi, da bi dodelal cement za kakršnekoli potrebe. Tajništvo za gradnje in komunalne zadeve MLO Ljubljana.

Vremensko poročilo

hidrometeorološke službe LRS

Stanje 31. julija ob 7. uri: Medtem ko je v noči od četrtka na petek prešel Slovenijo val hladnega zraka, ki je dal dokaj padavin tudi v Sloveniji, prehaja Srednja Evropa ponovno pod vpliv toplejšega zraka, ki bo ustvarjal kratkotrajno izboljšanje vremena. Nad severovzhodno Francijo pa se opaža novi val, vendar se ne bo jutri bistveno vplival na značaj vremena pri nas.

Danes dopoldne je bilo v Sloveniji sončno vreme z delno oblačnostjo. Najvišja temperatura je bila 31°C v Ajdovščini. Danes zjutraj je bilo v južni in srednji Dalmaciji pretežno oblačno vreme z nevihtami in ohlajitvami. V Kopru je bila temperatura zraka 24°C, temperatura morja 22°C. V Ljubljani je znašal danes zjutraj ob 7. uri zračni pritisk 734,7 mm, pritisk raste, temperatura zraka 14,2°C, včera maksimalna 27,4°C, relativna vlaga 94%, oblačnost 9/10, vidnost 30 km.

Napoved za soboto, 1. avgusta: Pretežno lepo vreme z delno oblačnostjo. Zjutraj po kotlinah megla. Temperatura ponoči do 10°C, podnevi do 28°C.

DROBNI OGLASI

GRADBENEGA INŽENIRJA z najmanj 3-letno prakso sprejme Kominat lesne industrije »Vukman Krusić« — Mojkovac. Plača po dogovoru. Stanovanje zagotovljeno. Nastop takoj. 3002 1-3

KNJIGOVOĐJO ali višjega knjigovodjo za vodstvo gospodarskega računa sprejme takoj rudnik in separacija azbesta »Ozren« — Bosansko Petrovo selo (Tuzlanski bazen). Pogoje zaposlitve dobite pisмено ali ustno pri gornjem naslovu. 2894 1-3

ISCEM OPREMLJENO SOBO kjerkoli v Ljubljani. Sem skoraj ves dan odsotna. Ponudbe pod »Julije«.

NESREČE

Z lestve, 4 m globoko, je padel in si zlomil desno roko, pretresel možgane in ranil po glavi 64-letni zidar Lado Švankovski, Ciglerjeva 8.

Splašen konj je podrl upokojenca Adolfa Hinka, Večje 48. Imal pretres možganov in poškodovan prsni koš.

Pri delu na žagi si je hudo poškodoval prste desne roke Franc Kinc, Galjeva 49.

Agilne kolporterje

za prodajo našega lista v Ljubljani sprejememo. Zasluzek dober.

UPRAVA
»LJUDSKE PRAVICE-BORBE«,
Kopitarjeva 2

»ENERGOPROJEKT«
podjetje za projektiranje in uvoz elektrarn in električnih naprav
Beograd, Brankova ul. 25
razpisuje

n a t e č a j

za sprejem v službo naslednjega osebja:

- 2 strojna inženirja,
- 2 vodnogradbeni inženirja,
- 4 elektrostrojne tehnike,
- 1 starejšega strojnega tehnika,
- 2 starejša vodnogradbeni tehnika,
- 1 tehnika-geologa.

V poštev pridejo tudi mlajši. — Plača po tarifnem pravilniku. — Nastop 1. septembra 1953. — Prošnje pošljite na gornji naslov do 10. avgusta 1953. 3009 1-2

Naše podružnice v

Mariboru, Slovenska 20, tel. 31-65
Celju, Titov trg 3, tel. 24-41
Ptuj, Lackova 11, tel. 147
Trbovljah, Cesta 1. junija
Zagorju, Kidričeva 18
Kranju, Titov trg 22, tel. 186
na Jesenicah, Titov dom, tel. 186 in v Novem mestu, Sukletova 7

sprejemajo nove naročnike, dostavljajo naročnikom list na dom potom raznašalcev, sprejemajo vplačila naročnine, spremembe naslovov za pošiljanje lista ter vse vrste oglasov, kot so: reklamni, mali oglasi, objave, notice, osmrtnice, zahvale itd.

Uprava »Ljudske pravice - Borbe«
Ljubljana

OB 700-LETNICI KOSTANJEVICE

prireja

vinarsko razstavo

Vinarska zadruga
Kostanjevica ob Krki

Obiščite jo!

V vseh gostilnah, kavarnah in restavracijah zahtevajte »Ljudsko pravico-Borbo«.

ISKRA - tovarna za elektrotehniko in fino mehaniko - KRANJ

čestita

prebivalstvu mesta Kranja k 1. avgustu, Dnevu vstaje delovnega ljudstva mesta Kranja z iskreno željo, da bi se stari, napredni Kranj vedno lepše razvijal in ostal vedno borben v razvijanju socializma za lepo bodočnost vsega njegovega prebivalstva!

DANAŠNJI ŠTEVILKI smo priložili položnice

vsem naročnikom, ki prejema list po pošti. — Kdor plača naročnino za tekoči mesec do 15. v mesecu, je zavarovan ob neizplačilih za 80.000 din oziroma 40.000 din. — Zato pohitite s plačili!

Uprava »Ljudske pravice - Borbe«

jo laže zlomili, ko bodo Calais, Boulogne in Havre v naših rokah. To se bo zgodilo čez tri mesece. Tedaj se bo naše stališče do Angležev nekoliko spremenilo!... Zdaj pa grem.

Dominey je zložil zemljevid. Seaman pa je odkimal z glavo. »Baron von Ragastein,« je rekel, »takšnih zemljevidov je šest. Ta je za vas. Zaklenite ga nekam in čuvajte ga kot največji zaklad na svetu. Kadar ste sami, ga pa razgrnite in proučujte. Ta zemljevid vam bo navdih, iz njega boste črpali pogum, kadar boste v nevarnosti, navdajal vas bo s ponosom in občudovanjem. Obdržite ga.«

Dominey ga je krbno zložil, stopil na drugo stran sobe, odklenil majhno blagajno in ga spravil v njo.

»Na vaš ukaz ga bom čuval kot največji zaklad,« je obljubil odhajajočemu gostu z vnmom, ki je njega samega presenetila.

27

Kratko telefonsko sporočilo, ki ga je prejel Dominey nekaj ur pozneje iz nemškega veleposlaništva, je bilo skrajno dramatično, celo strašno.

Ze nekaj minut potem, ko je sporočilo prejel, je hodil po londonskih ulicah, še zmeraj istih kakor prej, vendar pa že čudno spremenjenih. Moški in ženske so kakor po navadi hiteli po svojih opravkih, povsod pa je bilo razločno čutiti neko zbežanost. Ljudje so stali sredi hodnikov in brali časnike, slučajni znanci so se ustavljali, da bi se pogovorili. Vojna, o kateri so govorili zdaj v šali, zdaj v strahu, je iztegovala svoje sive roke čez mesto,

zalito s sončnimi žarki. Celotno najhladnokrvnejši ljudje so drhteli od groze, če so pomislili na strahote, ki so jih morda čakale. Čez dan ali dva bi se utegnile vse življenje spremeniti.

Potem so začeli ljudje računati, koliko milijonov je Rusov, koliko Angležev in koliko Francozov. Jeli so govoriti o »parnem valjarju«, ki bo sovražnika pregazil. Tudi najmiteljubejši trgovček, ki svoj živ dan ni stopil niti v mestno gledališče, vam je znal s topim svinčnikom na ozadju kakega starega ovitka izračunati, kolikšna bo živa vojna sila, in navajal je številke, ki bi prepričale tudi največjega črnogleda. Izračunali so, da sta Nemčija in Avstrija številčno šibki in da ju nasprotniki prekašajo najmanj tri proti ena.

Toda tisto jutro so bili ljudje preveč zbežani, da bi se ukvarjali z računanjem. Zgodilo se je bilo nekaj neverjetnega. Vojna, o kateri so toliko govorili, je bila postala stvarnost. Srečna leta miru in blaginje so bila iznenada končana. Nad zemljo se je dvignila črna senca.

Dominey se je s čudno zmedenimi mislimi v glavi izogibal znanem. Sel je po ulici St. James in vzdolž Pall Mall ter prispeal na Carlton House Terrace, pred nemško veleposlaništvo. To veliko belo poslopje z vrstami cvetočih lončnic ni kazalo na zunaj nobenih znakov vznemirjenosti. Znotraj pa je bila prednja soba polna obiskovalcev in samo s posredovanjem Ternilhofovega tajnika, ki ga je pričakoval, se je Dominey posrečilo priti do kabineta, kjer je bil veleposlanik zaposlen z narekovanjem pisem. Brž ko mu je tajnik povedal, kdo je prišel, je prekinil delo in odlovil vse navzoče, vstevši svoje tajnike. Potem je zaklenil vrata.

»Von Ragastein,« je zamrmral, »izgubljen sem!«

Dominey ga je sočutno prijel za roko. V zadnjih nekaj urah se je bil Ternilhof postaral za več let.

»Poklical sem vas,« je nadaljeval, »da se poslovim od vas in da vam nekaj priznam. Imeli ste prav, jaz pa sem se motil. Bolje bi bilo, ko bi bil ostal na svojem veleposestvu in obdeloval zemljo. Nikoli nisem bil dovolj pameten, da bi razumel, da sem bil ves čas samo orodje v rokah tistih ljudi, katerih politiko sem zmeraj obsojal.«

Njegov obiskovalec je molčal. Cutil je, da mu ne more povedati nič tolažilnega.

»Delal sem za mir,« je nadaljeval Ternilhof, »v prepričanju, da želi moja vlada mir. Delal sem za mir s poštenimi ljudmi, ki so ga prav tako želeli zagotoviti kakor jaz. Ves čas pa so tisti, za katere sem delal, za mojimi hrbti počenjali druge stvari. Bil sem samo orodje v njihovih rokah. Zdaj vem, da nič na svetu ni moglo preprečiti tega, kar je prišlo.«

»Vsi zelo dobro vedo,« je dejal Dominey, »da ste storili za mir vse, kar ste mogli.«